

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі
20 __ ЖЫЛҒЫ « __ » _____
№ _____

010000, Нұр-Сұлтан, Мажилис Парламента
« __ » _____ 20 __ года

**Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
А.Ұ. Маминге**

2019 жылғы 2 қазанда
жарияланды

Депутаттық сауал

Құрметті Асқар Ұзақбайұлы!

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев биылғы жылғы республика педагогтарының тамыз конференциясында «жоғары оқу орындарында сапалы білім беруді қамтамасыз ету қажеттілігі» туралы атап айтқан болатын.

Сапалы білім берудің негізгі тетігі ол - оқытушы-профессорлар құрамының еңбекақысын көтеру, оларға толыққанды әлеуметтік қолдау көрсету, мәртебесін арттыру жоғары білім беру саласын заман талабына сай келтіру екендігі белгілі.

Қазіргі уақытта жоғары білім беруді мемлекеттік қаржыландыру мемлекеттік білім беру тапсырысы арқылы жүзеге асырылады.

Соңғы 5-6 жылда инфляциялық процестер университеттердің кірістерін шамамен екі есеге дейін азайтты. Бұл оқытушылар мен қызметкерлердің жалақысына әсер етті, демек, жалпы университеттердің дамуына да кері ықпал жасады.

Жоғары білімнің барлық шығындары екі топқа бөлінеді: 1) оқу процесіне тікелей байланысты шығындар, яғни тікелей шығындар; 2) білім беру қызметін қамтамасыз етуге, яғни білім беру ортасын қалыптастыруға жұмсалатын шығындар.

Жан басына қаржыландыруға көшу жағдайында бұл өте маңызды болып табылады. Студент конкурстық негізде республиканың жоғары оқу орындарының бірінде жоғары білім алуға арналған мемлекеттік білім грантын жеңіп алады. Бұл жағдайда жоғары білім алуды мемлекеттік қолдау тікелей нақты адамға көрсетіледі, сондықтан, білім гранттың құны білім беру процесіне байланысты шығындарды ғана қамтуы керек (яғни тек білім беру қызметін алуға).

Ал, білім беруге қажетті орта құру, яғни білім алуға жағдай жасау - осы қызметті ұсынатын тұлғаның міндеті. Сондықтан, бұл шығындарды білім беру қызметін көрсететін ұйым көтеруі керек (меншік иесінің кірістерінен немесе құрылтайшылардың қаражаты есебінен).

Білім беру грантын қалыптастырудың қолданыстағы қазіргі жүйесінде білім беру процесіне және білім беру ортасына қатысты барлық шығындар есептелген.

Республикадамыздағы 132 университеттің 31 мемлекеттік оқу орнының құрылтайшысы - Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі.

Құрылтайшы, әдетте, материалдық-техникалық базаны дұрыс сақтау және дамыту бойынша шаралар қабылдауы тиіс. Алайда, жоғары білім беруде бюджеттік қаражатты күрделі шығындармен байланысты инвестициялық жобаларға бөлу жүйелік түрде жүргізілмейді. Сонымен қатар, соңғы жылдары Министрлік аймақтық мемлекеттік университеттердің материалдық-техникалық базасын дамытуға қажетті қаражатты бөлмейді.

Жоғары білімнің шығындарын білім беру қызметін алуға байланысты шығындарға және білім беру ортасын құруға бағытталған шығындарға бөлу студенттің білім алудың факторларына емес, тек білім алу процесі үшін ғана ақы төлеуі қажеттігімен байланысты болып отыр.

Біріншіден, білім беру қызметін алуға байланысты шығындар қысқа мерзімді сипатта болады, қызмет көрсетіледі және барлық шығындар бірден төленеді. Ал, білім беру ортасын қалыптастыруға байланысты шығындар ұзақ мерзімді сипатта болады және бұл шығындар қызметтерді ұсынудың бірқатар процесінде қолданылады. Яғни, бұл шығындардың мәні мен табиғаты әртүрлі.

Екіншіден, осы шығындарды бөлу еңбек ақы төлеуге байланысты шығыстарды тұрақты қаржыландыруға және жыл сайын профессорлық-оқытушылық құрамның жалақысын көтеруді жоспарлауға мүмкіндік береді.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде, Сізден жоғары білім беру саласын кредиттік-жан басына шаққандағы қаржыландыру аясында білім беру гранты құрылымын қалыптастыру әдістемесін қайта қарауды сұраймыз.

Депутаттық сауалды қарау нәтижелері мен қабылданған шаралар туралы Заңда белгіленген мерзімде жазбаша жауап беруіңізді сұраймын.

**Құрметпен,
Депутат, «Nur Otan» партиясы
фракциясының мүшесі**

Ә. Бектұрғанов

**Премьер-Министру
Республики Казахстан
Мамину А.У.**

Оглашен 2 октября
2019 года

Депутатский запрос

Уважаемый Аскар Узакпаевич!

Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Кемелевич Токаев на августовской конференции педагогов республики 2019 года говорил о «необходимости обеспечения высокого качества образования в вузах».

Без повышения престижа, социальной поддержки и повышения заработной платы преподавателей высшее образование не будет отвечать требованиям времени.

В настоящее время государственное финансирование высшего образования в основном осуществляется через государственный образовательный заказ.

За последние 5-6 лет инфляционные процессы практически в два раза снизили доходы вузов. Это отразилось на заработной плате преподавателей и сотрудников, и, следовательно, повлияло в целом на развитие университетов.

Все затраты высшего образования делятся на две группы: 1) затраты, непосредственно связанные с образовательным процессом, то есть прямые затраты; 2) затраты, обеспечивающие образовательную деятельность, то есть формирующие образовательную среду.

В контексте подушевого финансирования это имеет важное значение. Студент на конкурсной основе выигрывает государственный образовательный грант на получение высшего образования в одном из вузов республики. В этом случае государственная поддержка на получение высшего образования оказывается непосредственно конкретному лицу, поэтому в стоимость гранта следует включать лишь расходы, связанные с образовательным процессом (то есть получение образовательной услуги).

В то же время создание образовательной среды, то есть условий для получения образования является задачей лица, оказывающей данную услугу. Поэтому эти расходы должен нести субъект, оказывающий образовательную услугу (за счет собственных доходов или средств учредителей). В действующей системе формирования стоимости образовательного гранта учитываются абсолютно все расходы, связанные как с образовательным процессом, так и с образовательной средой.

В республике 31 вуз из 132 являются государственными где учредителем выступает МОН РК. Учредитель, как правило, принимает меры по надлежащему содержанию и развитию материально-технической базы. Однако существующая

№ исх: ДС-141 от:
02.10.2019

система выделения бюджетных средств в высшем образовании на инвестиционные проекты, связанные с капитальными затратами, не имеют системного характера. Кроме того, в последние годы министерством практически не выделяются средства на развитие материально-технической базы региональных государственных вузов.

Разделение затрат на высшее образование на расходы, связанные с получением образовательной услуги, и на расходы, направленные на формирование образовательной среды обусловлено тем, что обучающийся должен оплачивать лишь сам процесс получения образования, а не факторы ее.

Во-первых, расходы, связанные с получением образовательной услуги, носят краткосрочный характер, услуга оказана и все затраты использованы. А расходы, связанные с формированием образовательной среды, носят долговременный характер, и эти затраты используются в ряде процессах оказания услуг. То есть природа и характер этих расходов различны.

Во-вторых, разделение этих расходов позволит более устойчиво финансировать затраты, связанные с оплатой труда, ежегодно планировать повышение заработной платы ППС.

На основании вышеизложенного, просим Вас рассмотреть вопрос о необходимости пересмотра методики формирования структуры образовательного гранта в контексте кредитно-подушевого финансирования высшего образования.

По результатам рассмотрения депутатского запроса и по принятым мерам прошу дать письменный ответ в установленный законодательством срок.

**С уважением,
Депутат, член Фракции
партии «Nur Otan»**

А. Бектурганов

✉ Шалхарбаев Азамат.
☎ 8(7172) 746203
✉ Shalharbaev@parlam.kz